

Symulacje konfiguracji gwiazdy w detektorze BINA

A. Szadziński

Institute of Physics, University of Silesia, Chorzów, Poland
for the BINA Collaboration

UNIVERSITY OF SILESIA
IN KATOWICE

1. Wstęp

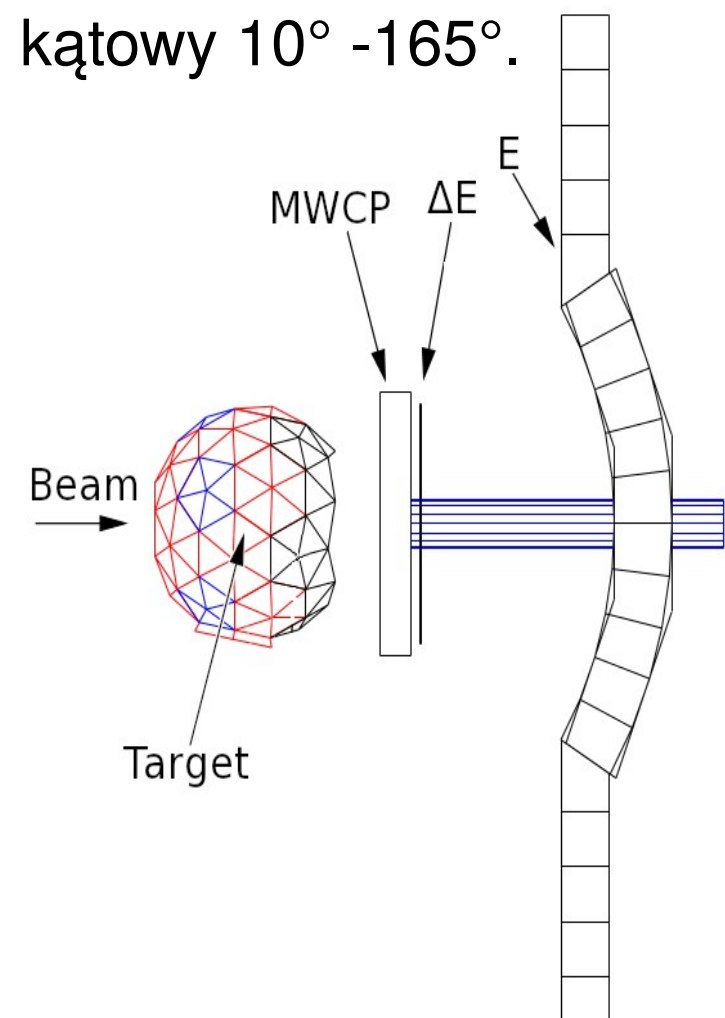
Anomalia gwiazdy przestrzennej (Space Star Anomaly) jest jednym z najbardziej intrygujących, wciąż nierozwiązanych problemów w fizyce układów kilkunukleonowych, dla której obserwuje się znaczące rozbieżności między przewidywaniami teoretycznymi a danymi eksperymentalnymi [1,2]. Przeprowadzone do tej pory badania skupiały się na niskich energiach, dlatego ważne jest wykonanie dodatkowych doświadczeń w zakresach pośrednich energii, powiększając zakres dostępnych danych eksperymentalnych.

Jednym z układów wykorzystywanych do badań układów trójciałowych jest detektor BINA znajdujący się w Centrum Cyklotronowym w Bronowicach (CCB), dlatego stworzona została dedykowana symulacja w celu określenia zdolności tego detektora do rejestracji zdarzeń w konfiguracji gwiazdy.

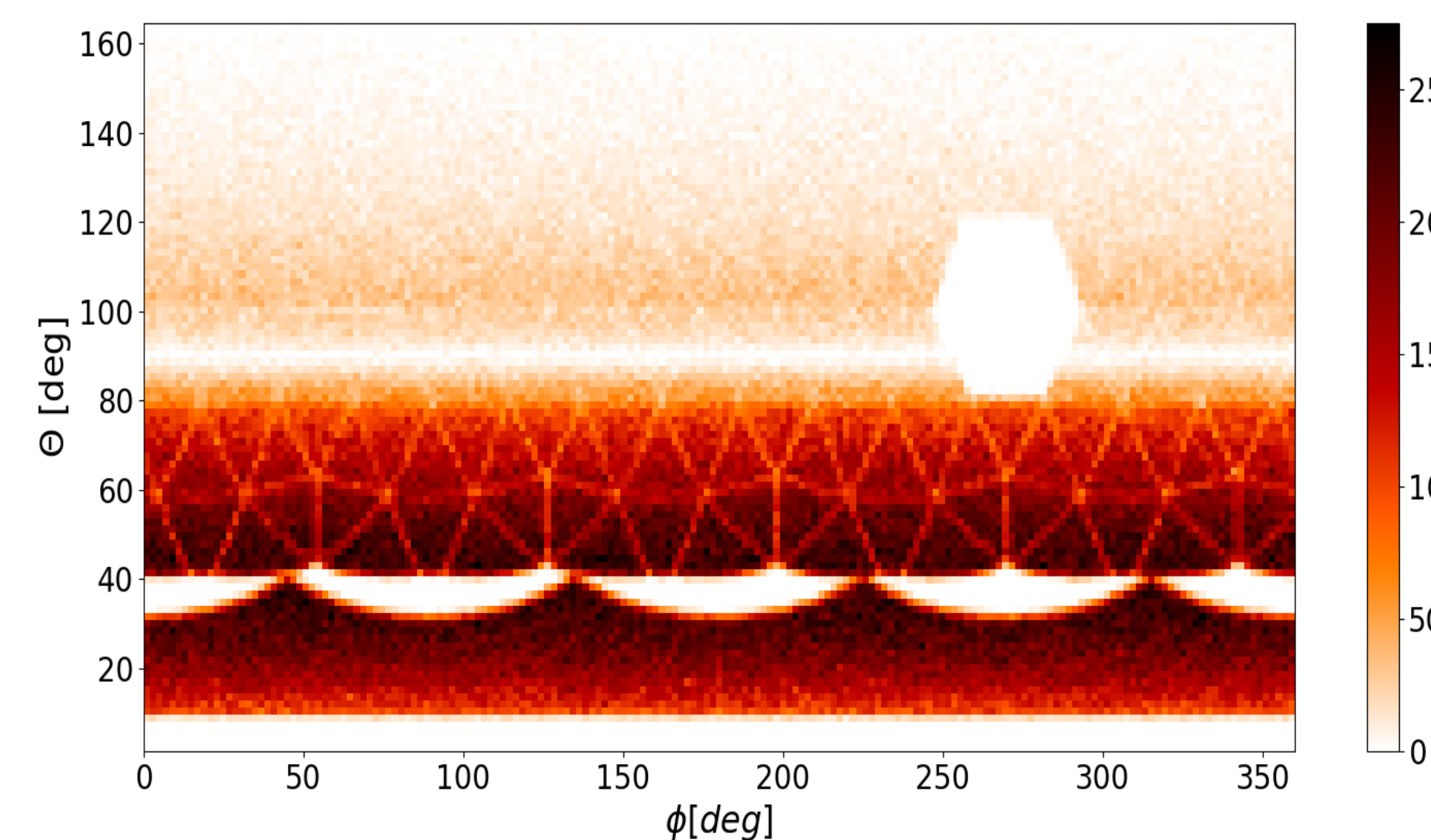
3. BINA@CCB

Nadchodzący eksperyment w CCB przy użyciu detektora BINA (Big Instrument for Nuclear-polarisation Analysis) będzie doskonałą okazją do zgromadzenia dodatkowych danych na temat konfiguracji gwiazdy w reakcji $^2\text{H}(p,pp)n$ przy energiach 108, 135 oraz 160 MeV [6]. Detektor BINA składa się z dwóch segmentów, które razem pokrywają zakres kątowny $10^\circ - 165^\circ$.

Część "Ball" składa się z 149 scyntylatorów typu "phoswich" stanowiących jednocześnie komorę rozproszeń oraz pokrywających kąt powyżej 40° . Tarcza znajduje się w środku "Ball" i jest oddzielona od otoczenia kaptonowo-kevlatowym oknem.

Segment "Wall" zbudowany jest z 3-warstwowej wielodrutowej komory proporcjonalnej (MWPC) pozwalającej na określenie pozycji produktów reakcji oraz z dwóch warstw scyntylatorów $\Delta E - E$ pozwalających na identyfikację cząstki oraz pomiar jej energii. Część ta pokrywa kąty poniżej 40° .

Rysunek 3. Akceptancja kątowa detektora BINA uzyskana z symulacji $^2\text{H}(p,pp)n$ przy 160MeV ($2 \cdot 10^8$ zdarzeń).

Ze względu na różną rozdzielczość kątową dwóch segmentów detektora, badanie akceptancji konfiguracji gwiazdy dla koincydencji dwóch protonów w "Wall", lub jednego w "Wall" z drugim w "Ball" powinno być rozpatrywane oddzielnie.

Literatura

- [1] J. Strate et al., Nucl. Phys. A 501 (1989) 51
- [2] K. Ohnaka et al., Few-Body Syst. 55 (2014) 725
- [3] A. S. Crowell, Duke University (2001) (Ph.D thesis)
- [4] Z. Zhou et al. Nucl. Phys. A684 (2001) 545c-548c
- [5] G. Rauprich et al. Nucl. Phys. A 535 (1991) 313
- [6] A. Łobjko et al., Acta Phys. Polon. B 50 (2019) 361

5. Wnioski

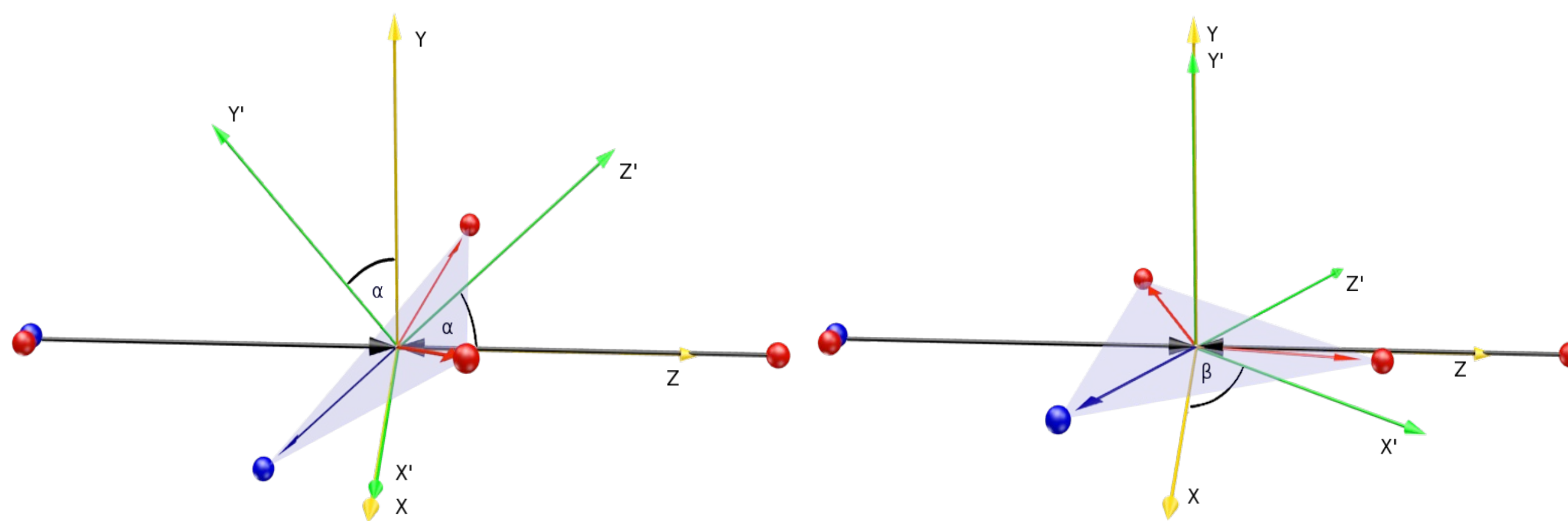
Podczas symulacji nie zaobserwowano znaczących różnic w rozkładzie kątowym przy energiach 108, 135 and 160 MeV. W przypadku wiązki protonowej, wszystkie zdarzenia typu Space-Star rejestrowane są przez część Ball detektora ($\theta \approx 57^\circ$). Ponadto, uwzględnienie dodatkowego stopnia swobody w postaci kąta β , pozwala również wykorzystać ten obszar detektora do badań koincydencji innych typów gwiazd.

Badanie konfiguracji gwiazd bez wprowadzania dodatkowego kąta ($\beta=0$), zawierałoby martwy obszar pomiędzy stanami $\alpha=0^\circ$ i $\alpha=40^\circ$, co związane jest z małą ilością koincydencji Wall-Wall. W związku z tym, zdefiniowanie kąta β znacząco zwiększa możliwości analizy danych pod kątem badań anomalii gwiazdy przestrzennej.

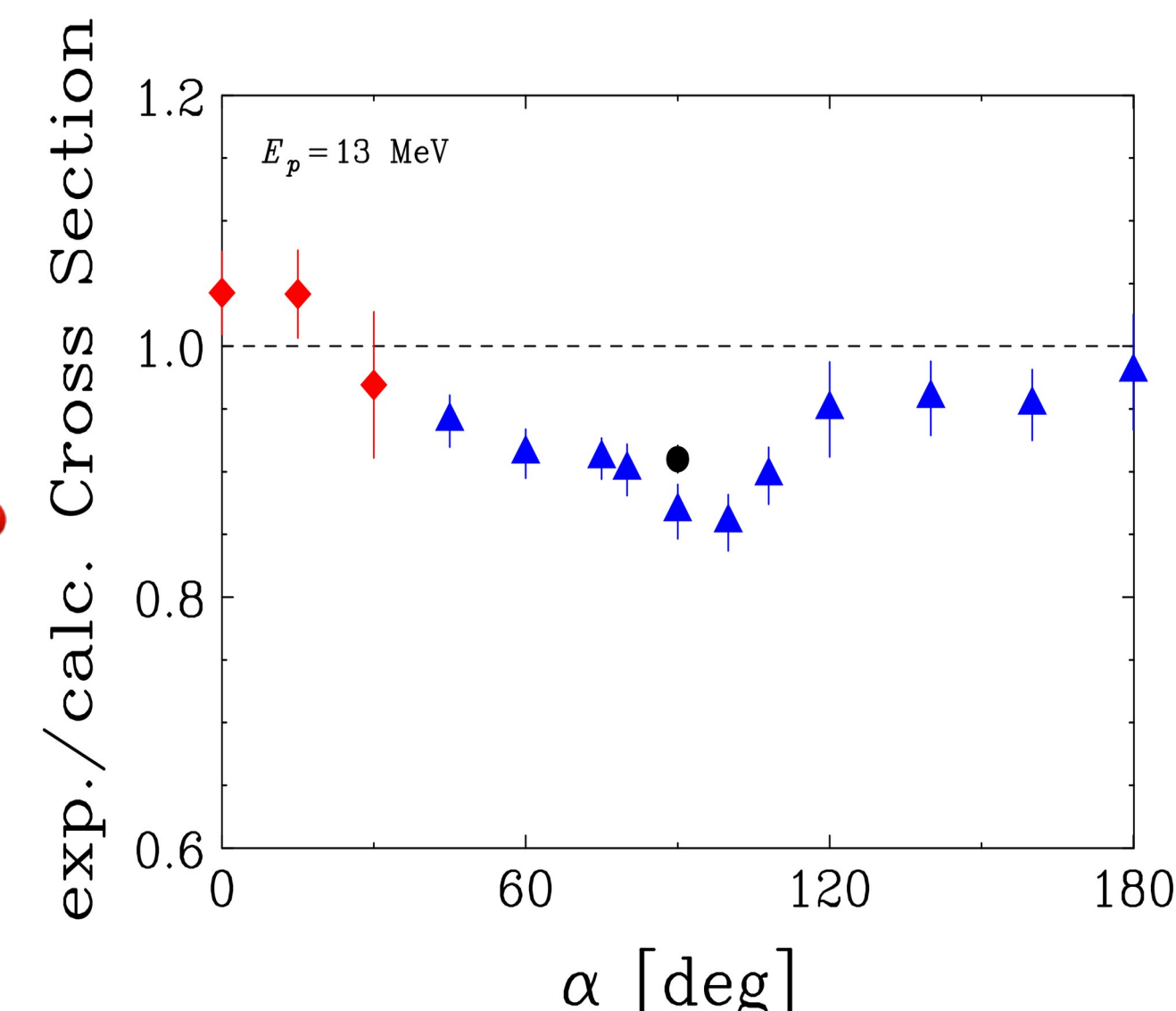
2. Anomalia gwiazdy przestrzennej (Space Star Anomaly)

W przypadku reakcji rozbitcia deuteronu w zderzeniu z protonem $^2\text{H}(p,pp)n$, konfigurację gwiazdy definiuje się w układzie środka masy, w którym wszystkie pędy produktów reakcji mają tę samą wartość. Rodzaj konfiguracji opisywany jest przez kąt α , będący odchyleniem między osią wiązki a płaszczyzną rozpadu rozpinaną przez wektory pędu nukleonów. Nowym podejściem w badaniach anomalii gwiazdy jest wprowadzenie dodatkowego kąta β , określającego obrót płaszczyzny rozpadu wokół osi wiązki.

Star types:	α
Space Star	90°
On-plane Star	0° or 180°
Off-plane Star	others

Rysunek 1. Definicja kątów α i β konfiguracji gwiazdy.

Rysunek 2. Anomalia Space Star [2].

Główną cechą konfiguracji gwiazdy przestrzennej są rozbieżności w wartościach przekrojów czynnych między danymi teoretycznymi a eksperymentalnymi. Rozbieżność ta silnie zależy od kąta nachylenia płaszczyzny gwiazdy α . W przypadku gwiazdy przestrzennej ($\alpha=90^\circ$) rozbieżności te sięgają 15% [5].

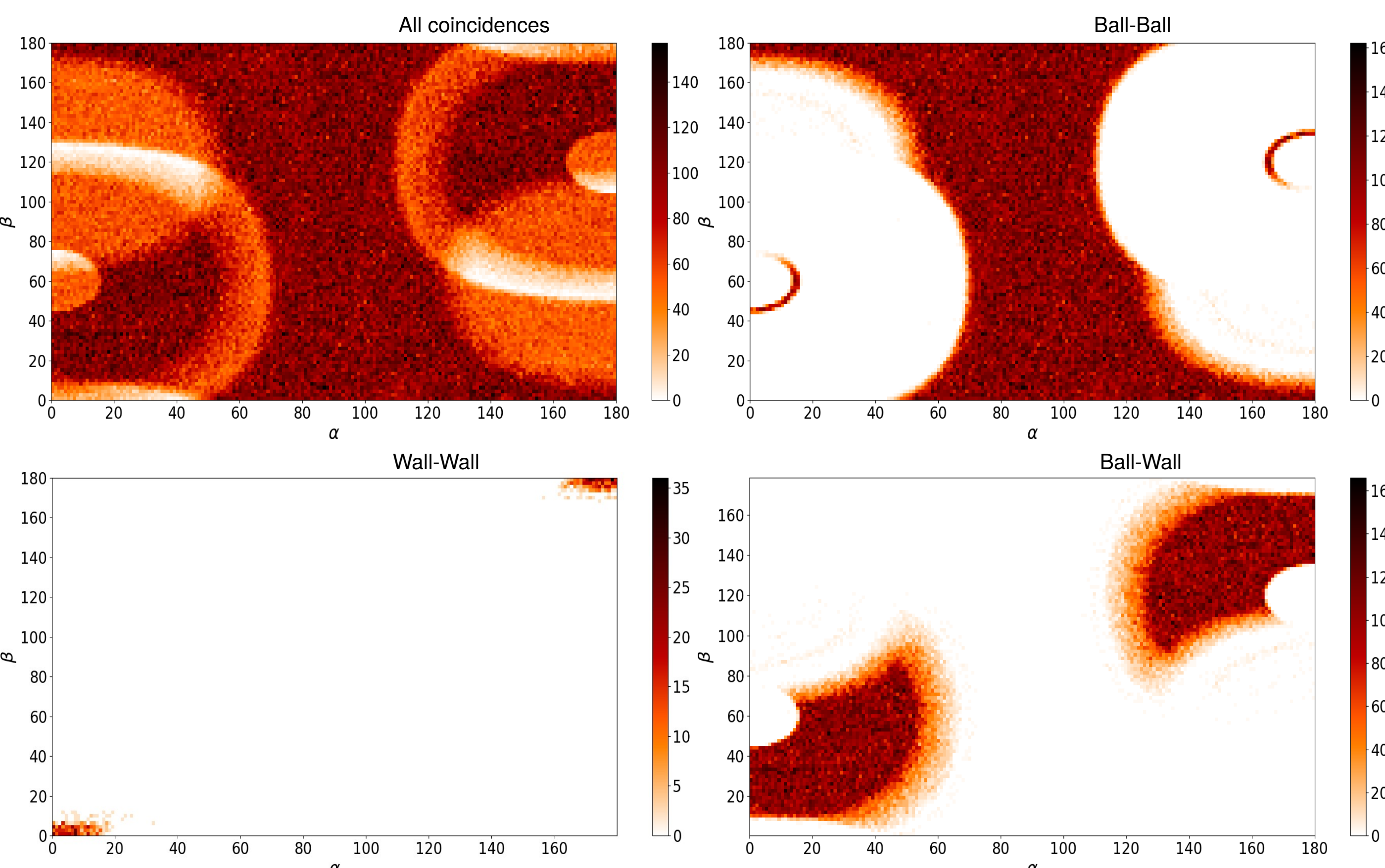
4. Wyniki

Symulacja została stworzona przy pomocy pakietu symulacyjnego GEANT4. Dzięki wykorzystaniu biblioteki PLUTO wygenerowane zostały zdarzenia rozbitcia proton-deuteron, natomiast dodatkowa funkcja opisująca kinematykę gwiazd pozwalała na ich selekcję lub odrębne generowanie w dowolnej konfiguracji.

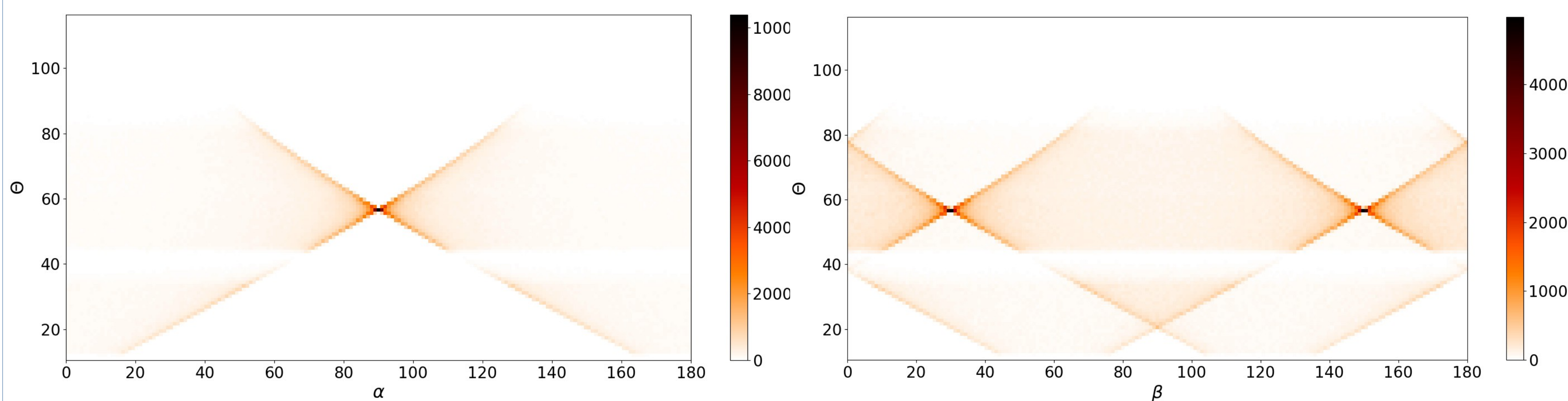
W celu sprawdzenia zdolności detektora do rejestrowania zdarzeń w konfiguracji gwiazdy, zbadana została akceptancja w przestrzeni kątów β i α z uwzględnieniem koincydencji protonów dla obydwu części detektora (Rys. 4).

Reakcja $^2\text{H}(p,pp)n$ przy 160MeV:

Coincidences proton-proton in:	Percent of detections
Ball-Ball	38%
Ball-Wall	54%
Wall-Wall	8%

Rysunek 4. Koincydencje proton-proton w funkcji $\beta(\alpha)$ dla Wall-Ball, Wall-Wall i Ball-Ball.

Rysunek 5. Relacja między kątem θ a (α, β).

Badanie relacji między kątem rozproszenia protonów θ a kątami α i β opisującymi gwiazdę, pozwala dostrzec kilka symetrii względem obrotów gwiazdy. Dla $\theta(\alpha)$, punkt $(90,57)$ związany jest z niezmienniczością konfiguracji Space-Star na obrót o kąt β , natomiast dwa punkty (trzy, gdyby neutron był rejestrowalny) w relacji $\theta(\beta)$ sygnalizują istnienie dwóch konfiguracji, przy których β pozostaje stała dla zmiennej α . Oznacza to, że istnieje detektor w obrębie segmentu Ball, mogący rejestrować zdarzenia pochodzące od dowolnej konfiguracji gwiazdy. W związku z tym, możliwe jest badanie całej przestrzeni gwiazd poprzez uwzględnienie koincydencji z tym detektorem.

Abstract [link]